

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันราชภัฏเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบอุดมศึกษาไทย มีปรัชญามุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อลดช่องว่าง เสริมสร้างดุลยภาพการพัฒนาของสังคมไทย ด้วยปรัชญาข้างต้น และด้วยบริบทที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ที่ตั้งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้เอื้อให้สถาบันราชภัฏดำเนินการกิจสอดคล้องต่อการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชนแล้วระดับหนึ่ง กล่าวคือ สถาบันราชภัฏได้มีบทบาทในการเสริมสร้างโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ในรูปแบบที่เอื้อต่อคนทุกช่วงวัย ผู้ด้อยโอกาสและผู้พลาดโอกาสในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถเข้าถึงบริการนี้ได้ ผลจากการสำรวจสถานการณ์ นักศึกษาซึ่งชี้ชัดว่า นักศึกษาของสถาบันราชภัฏจำนวนถึงสามในสี่มาจากเขตชนบทและ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ สถาบันราชภัฏยังมีบทบาทในการพัฒนาทางศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในท้องถิ่นห่างไกล ด้วยการผลิตครูไปทำหน้าที่ในท้องถิ่นเหล่านั้น และการพัฒนาครูจำนวนมากทั่วประเทศให้ได้ยกระดับวิทยฐานะ ได้พัฒนาตนเองทั้งจากการเรียนการสอนในหลักสูตร และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครู เพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นอันนำไปสู่การพัฒนาตนเองต่อไป

นอกจากการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาแล้ว การดำเนินการกิจของสถาบันราชภัฏยังส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและการเมืองไทยอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ด้วยเป็นสถาบันราชภัฏในท้องถิ่น และความพยายามเพิ่มการรับนักศึกษาเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นตลอดมา แม้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐอย่างจำกัดก็ตาม สถาบันราชภัฏจึงได้ช่วยให้เยาวชนคนหนุ่มสาวสามารถใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวในชุมชน ไม่ต้องออกไปเรียนและใช้ชีวิตลำพังในเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นการบั่นทอนครอบครัว ชุมชนให้อ่อนแอลง และซ้ำเติมให้เกิดปัญหาสังคมเมืองมากขึ้น ด้วยการอยู่ในท้องถิ่นและรับนักศึกษาจำนวนมาก สถาบันราชภัฏได้เอื้อให้ผู้ด้อยโอกาสได้พัฒนาตนเองทำให้เกิดความเชื่อมั่นตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีตน นำไปสู่การพัฒนาต่าง ๆ ต่อไป ขณะเดียวกันการที่คนกลุ่มล่างของสังคมมีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งทำให้มีช่องทางมากขึ้น ในการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นส่วนช่วยบรรเทาความขัดแย้ง ลดความตึงเครียดในสังคมได้ระดับหนึ่ง ในด้านการเมืองสถาบันราชภัฏนับได้ว่าเป็นแหล่งผลิตผู้นำทางการเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน

ไม่น้อยมีพื้นฐานสำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏ เพราะส่วนใหญ่ใกล้ชิดและมีการศึกษาสูงกว่าคนท้องถิ่นโดยทั่วไป ทำให้ได้รับการยอมรับเป็นผู้นำ บางส่วนจึงมีโอกาสได้รับเลือกจากประชาชนให้เป็นผู้แทนของเขา นอกจากนี้การจัดอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่มีขอบข่ายกว้างขวางได้เอื้อต่อคนในท้องถิ่นจำนวนมากให้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ อันเป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันราชภัฏจึงเป็นเสมือนการเตรียมการและเตรียมคนรองรับการกระจายอำนาจตามแนวทางรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน นอกจากนี้การเป็นสถาบันผลิตครูและกำลังคนวิชาชีพต่าง ๆ มายาวนาน มีศิษย์เก่าจำนวนมากทำงานกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติและลึกลงไปถึงระดับชุมชนและมีจำนวนไม่น้อยที่มีฐานะบทบาทเป็นผู้นำท้องถิ่นเมื่อผนวกกับประสบการณ์ความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกับชุมชนมายาวนาน สถาบันราชภัฏจึงสามารถสร้างเครือข่ายครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ หากผลักดันระบบเครือข่ายนี้เข้าสู่ขบวนการพัฒนาได้ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทยได้ตั้งแต่ในระดับรากหญ้า (ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ : 2543)

ปัจจุบันสถาบันราชภัฏกำลังเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเป็นหน่วยงานพัฒนาศักยภาพของคนในการพัฒนาประเทศ ครอบคลุมความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนเป็นแนวทางการปฏิรูปการอุดมศึกษา ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สถาบันราชภัฏจึงมีเจตนารมณ์มุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การปรับเปลี่ยนดังกล่าวอาจทำให้อุบลลากรเกิดความสับสน ไม่รู้ทิศทางความก้าวหน้าในอาชีพบุคลากรเดิมอยู่ในระเบียบและกฎของ ก.ค. และ ก.พ. ต้องปรับตัวให้เข้ากับระเบียบและแผนใหม่ บุคลากรต้องปรับสภาพหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้เป็นไปตามยุคตามสมัย และผู้บริหารมีการจัดระบบและเปลี่ยนแปลง อาจทำให้อุบลลากรบางคนได้ปฏิบัติงานไม่ตรง กับการปฏิบัติงานเดิม ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยความลำบากใจ

ดังนั้น การที่บุคลากรจะมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏย่อมทำให้เกิดกำลังใจในการทำงาน ยินดีที่จะทุ่มเทกำลังสติปัญญา เสียสละกำลังกายและอุทิศเวลาเพื่องานได้ ทำให้เกิดผลดีแก่หน่วยงาน และส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวมจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่จะนำไปปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏของบุคลากร สังกัดสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประเภทบุคลากร หน่วยงานที่สังกัด และสถาบันที่สังกัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ บุคลากรในสังกัดสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ และสถาบันราชภัฏนครสวรรค์
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 3.1.1. อายุ จำแนกเป็น
 - 3.1.1.1. ต่ำกว่า 30 ปี
 - 3.1.1.2. 30 – 40 ปี
 - 3.1.1.3. 41 ปีขึ้นไป
 - 3.1.2. วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น
 - 3.1.2.1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 3.1.2.2. ปริญญาตรี
 - 3.1.2.3. สูงกว่าปริญญาตรี
 - 3.1.3. ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น
 - 3.1.3.1. ต่ำกว่า 5 ปี
 - 3.1.3.2. ตั้งแต่ 5 – 10 ปี
 - 3.1.3.3. ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป
 - 3.1.4. ประเภทของบุคลากร จำแนกเป็น
 - 3.1.4.1. ข้าราชการครู
 - 3.1.4.2. ข้าราชการพลเรือนสามัญ

3.1.4.3 ลูกจ้างประจำ

3.1.4.4 ลูกจ้างชั่วคราว

3.1.5 หน่วยงานที่สังกัด

3.1.5.1 คณะวิทยาการจัดการ

3.1.5.2 คณะครุศาสตร์

3.1.5.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.1.5.4 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

3.1.5.5 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.5.6 คณะเทคโนโลยีการเกษตร

3.1.5.7 สำนักงานอธิการบดี

3.1.5.8 สำนักวิจัยและบริการวิชาการ

3.1.5.9 สำนักกิจการนักศึกษา

3.1.5.10 สำนักส่งเสริมวิชาการ

3.1.5.11 สำนักศิลปและวัฒนธรรม

3.1.5.12 สำนักวางแผนและพัฒนา

3.1.5.13 สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

3.1.5.14 ศูนย์วิทยบริการ

3.1.5.15 ศูนย์การศึกษาพิเศษ

3.1.6 สถาบันที่สังกัด

3.1.6.1 สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

3.1.6.2 สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

3.1.6.3 สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์

3.1.6.4 สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

3.2 ตัวแปรตาม คือความพึงพอใจของบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ความเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านปรัชญา
2. ด้านการบริหารจัดการ
3. ด้านการวัดและประเมินผล
4. ด้านการประกันคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความพึงพอใจของบุคลากร สังกัดสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าข้อควรปรับปรุงและพัฒนาในด้านใดบ้าง
2. ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง จะได้นำผลของการวิจัยไปใช้ในการสรรหาปัจจัย และกระบวนการ เพื่อสนับสนุนในข้อที่ควรปรับปรุง ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่อายุต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแตกต่างกัน
4. บุคลากรประเภทต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน
5. บุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานที่สังกัดต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแตกต่างกัน
6. บุคลากรที่สังกัดสถาบันต่างกันมีความพึงพอใจในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากการได้ตอบสนองต่อความต้องการของตนเองอย่างดี หรือสมบูรณ์ที่สุด เกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏของสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง

2. บุคลากรหมายถึง ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนสามัญ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง

3. ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏหมายถึง ลักษณะการแปรสภาพจากความเป็นสถาบันราชภัฏ ไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง จำแนกเป็น

(1) ด้านปรัชญาหมายถึง ผลรวมของระบบความคิดที่ไตร่ตรอง และวิเคราะห์เกี่ยวกับความเป็นสถาบันอุดมศึกษา การสร้างสรรค์และบุกเบิกองค์ความรู้ และการพัฒนาความเป็นคนซึ่งต้องเป็นความคิด หรือการสร้างแนวคิดที่กว้างขวางพอที่จะครอบคลุมประสพการณ์ของคนจำนวนมากได้

(2) ด้านการบริหารจัดการหมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่บริหารของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยอาศัยภาวะผู้นำที่จะเพิ่มสมรรถภาพ ความสามารถและรวมหัวใจของบุคลากรในองค์กร ให้สามารถทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ และพัฒนาระดับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

(3) ด้านการวัดและประเมินผลหมายถึง การมีระบบการวัดและประเมินผลการบริหารจัดการภายในที่สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

(4) ด้านการประกันคุณภาพหมายถึง เป็นกิจกรรมหรือการปฏิบัติการในการกิจหลักที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ และมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คุณภาพของการศึกษาที่กำหนด

4. สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่างหมายถึง สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

5. วุฒิมหาบัณฑิตหมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบุคลากร สังกัดสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

6. ประสพการณ์การทำงานหมายถึง จำนวนปีที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตั้งแต่เริ่มบรรจุเข้าราชการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

7. ประเภทของบุคลากรหมายถึง ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนสามัญ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว สังกัดสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง

8. หน่วยงานที่สังกัดหมายถึง สถานที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ในคณะ ศูนย์ สำนักงานต่าง ๆ ของสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง

9. สถาบันที่สังกัดหมายถึง สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ และสถาบันราชภัฏนครสวรรค์